

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1967/7

Karar Sayısı:1967/19

Karar günü:20/6/1967

Resmi Gazete tarih/sayı:28.10.1967/12737

İtiraz yoluna başvuran : Dereli Asliye Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu : Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasının Anayasa'nın ruhuna ve 33 üncü maddesine aykırı bulunduğu kanısı ile ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 151 inci maddesine dayanılarak mahkememize başvurulmuştur.

I- OLAY :

Tüketim için kaçak tütün bulundurmaktan hakkında kovuşturma yapılan sanığın Dereli Asliye Ceza Mahkemesinin 1966/111 sayısında kayıtlı dâvadaki duruşma sırasında Cumhuriyet Savcısı suçun sübutu halinde 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 2 nci fıkrasının uygulanması gerekeceğini, ancak bu hükmün Anayasa'nın 33 üncü maddesine aykırı bulunduğunu ileri sürmüştü; mahkeme de bu kanıya vardığından Anayasa Mahkemesinde yapılacak inceleme sonucuna kadar dâvanın geri bırakılmasına 30/1/1967 gününde karar vermiştir.

III- İTİRAZ KONUSU HÜKÜM:

Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 2 nci fıkrası şöyledir :

(Para cezasının miktarı 50 lirayı tecavüz ettiği takdirde tecavüz eden miktar için her üç lira ve küsuru bir gün hesabıyla ayrıca hafif hapis cezası da hükmolünür. Bu suretle verilecek hafif hapis cezası bir seneyi geçemez.)

IV- MAHKEMENİN DAYANDIĞI ANAYASA HÜKMÜ:

Mahkemenin gerekçesine dayanak yaptığı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 33 üncü maddesi şöyledir :

(Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.

Cezalar veya ceza tedbirleri ancak kanunla konulur.

Kimseye, suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Kimse, kendisini veya kanunun gösterdiği yakınlarını suçlandırma sonucu doğuracak beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

Ceza sorumluluğu şahsîdir.

Genel müsadere cezası konulamaz.)

V- İLK İNCELEME :

Esas Sayısı:1967/7
Karar Sayısı:1967/19

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü'nün 15 inci maddesi gereğince 14/2/ 1967 gününde yapılan ilk incelemede dosyada eksiklik olmadığı ve itirazın Anayasa'nın 151 inci ve 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanununun 27 inci maddelerine uygun bulunduğu görülerek esasın incelenmesi aynı günde oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

VI- ESASIN İNCELENMESİ :

İtirazın esasına ilişkin rapor, Mahkemenin 30/1/1967 günlü ve 1966/ 111 sayılı yazısı ve ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen hüküm, Anayasa'nın 1918 sayılı Kanunun konuya ilişkin hükümleri ve bunlarla ilgili gerekçe ve Meclis görüşme tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Anayasa, suç ve ceza konusunda bir eylemin ancak kanunla suç sayılabileceği, cezaların ve ceza tedbirlerinin kanunla konulabileceği; ağırlaştırılmış cezaların, ağırlaştırma tarihinden önceki eylemlere uygulanamayacağı, ceza sorumlunun şahsiliği, insan haysiyetiyle bağdaşmaz ceza ve genel müsadere cezası konulamıyacağı gibi başlıca bir kaç ilkeyi belirtmekle yetinmiş (Madde 33 ve 14); bunların dışında kalan hususları ve özellikle ne gibi eylemlerin suç sayılacağı ve o suçlara ne çeşit ve ne miktar ceza verileceğinin tâyinini kanun koyucuya bırakmıştır. Kanun koyucu bu konuda sadece Anayasa kuralları, Ceza Hukuku prensipleri ve toplum zaruret ve yararlarının gerekleri ile bağlı kalarak takdirini kullanabilecektir.

Kanunun suç saydığı bir eylemin çeşitli kimselerce işlenmesini etki ve sonuçları arasında türlü ağırlık dereceleri bulunabilir. Onun için mahkemeye cezayı eylemin ağırlık derecesine göre ayarlama imkânı tanınması gereklidir. Bunun başlıca yolu cezanın aşağı ve yukarı hadlerini kanunda göstermek ve bu iki had arasında mahkemeye takdir hakkı tanımaktır. Ancak eylemi, ağırlık bakımından derecelendirmek imkânı varsa böyle bir durumda eylemin ağırlık dereceleriyle cezalar arasında kanunda doğrudan doğruya ilişki kurmak gibi bir ikinci yola da başvurulabilir.

1918 sayılı Kanununun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinde öngörülen işte bu iki yoldur. Maddede kaçak tekel maddelerini kullanmak veya tüketmek ereğiyle bulunduranların ve gümrükten kaçırılarak yurda sokulan eşyayı kaçak olduğunu bilerek kendisinin veya başkasının ihtiyacı için satın alan veya bulunduranların eylemlerine ceza tayin edilmektedir.

Kaçakçılıkta eylemin konusu bakımından ağırlık elbetteki kaçak sayılan nesnenin çeşidine ve miktarına göre değişir. 1918 sayılı Kanununun 25 inci maddesinde hafif haller için öngörülen ceza sadece hafif para cezası ve zoralıdır. Para cezasının miktarını tâyinde de kaçak eşyada, bu eşyanın gümrüklenmiş değeri ve tekel maddelerinde ise, özel kanunlarında yazılı cezaları ölçü olarak alınmıştır.

Kanun koyucu, aynı eylemin ağır saydığı hallerinde hafif para cezasını ve zoralıyı yeterli bulmamış ve bunlara hafif hapis cezasının eklenmesini de öngörmüştür. (Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen 2 nci fıkra). Burada eylemin ağırlığını tesbit için değişmez bir ölçü konulmaktadır. O da para cezasının elli lirayı geçmesi halidir. Hapis cezasının miktarını tayinde de yine hükümlenen para cezası ölçü olarak alınmıştır. Böylece para cezasının yükselmesi, eylemin ağırlık derecesinin işareti olmakta ve hafif hapis cezası da bu ağırlık derecesine göre yükselmektedir.

Hapis cezasını tayinde para cezasının ölçü olarak alınması durumu ile hükümlünün malî gücünün ödemeye yetmediği para cezasının hapse çevrilmesini,, mahkemenin gerekçesinde olduğu gibi, birbirine karıştırmamak gerekir. İkinci halin uygulanması aynı eylem dolayısıyla aynı cezayı almış iki kişiden yoksul olanın yoksulluğu yüzünden cezasının çok daha ağırlaşması ve aynı suçun hükümlüleri arasında ceza bakımından esaslı bir farkın meydana gelmesi sonucunu doğurur ki "Kanun önünde eşitlik" ilkesini zedeleyen böyle bir tutumdan yana çıkmak düşünülemez. Nitekim

Esas Sayısı:1967/7
Karar Sayısı:1967/19

bu nedenle 13/7/1965 günlü ve 647 sayılı Cezaların infazı Hakkındaki Kanunun 5. maddesinde ödemeye malî gücü elverişli olmayanlar hakkında hükmedilen para cezalarının hürriyeti bağlayıcı cezaya çevrilemeyeceği açıkça belirtilerek Türk Ceza Kanununun 19 uncu maddesindeki aykırı hüküm uygulama alanından çıkarılmıştır. (647 sayılı Kanunun geçici madde 4) İtiraz konusu hükümde öngörülen ise cezayı maddî ve değişmez bir ölçüye bağlamaktan ibarettir.

Aynı hükümde uygulanan sistemin cezaların şahsileştirilmesi ilkesine aykırı bulunduğu yolundaki mahkeme görüşüne gelince; Anayasa sadece ceza sorumlunun şahsiliği, yani bir kimsenin suçundan, başkasının cezalandırılmaması ilkesini koyduğu için bu görüş üzerinde durulmamıştır.

Özetlenecek olursa; 1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin inceleme konusu ikinci fıkrasının Anayasa'nın suç ve ceza bakımından koyduğu ilkelerden hiç birine aykırı ve ceza adaletini zedeler bir yanı ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının insan haklarını koruyucu, millî demokratik, lâik, sosyal ve ilerici ruhiyle çelişir durumu yoktur. İtirazın reddi gerekir.

SONUÇ:

1918 sayılı Kanunun 6829 sayılı Kanunla değişik 25 inci maddesinin 2 nci fıkrası Anayasa'ya aykırı olmadığından itirazın reddine 20/6/1967 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
İbrahim Senil

Başkanvekili
Lütfi Ömerbaş

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
Salim Başol

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Fazlı Öztan

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Taylan

Üye
İhsan Ecemiş

Üye
Recai seçkin

Üye
Halit ZARBUN

Üye
Muhittin GÜRÜN